

VI. Glavna skupščina je nadalje pooblastila odbor, da ponudi društveno knjižnico v nakup Centralni knjižnici, vseučiliški knjižnici in pa bodočemu upravnemu sodišču.

Načelnikov namestnik g. dv. sv. Bežek je na to poročal, da name-rava odbor prirediti še v letošnjem letu (avgustu ali septembru) društveni izlet v Zidani most. Ker leži ta kraj nekako v sredi med Ljubljano in Mariborom ter tudi iz Zagreba ni daleč, se sme pričakovati, da se izleta ne bodo udeležili samo društveni člani, marveč tudi stanovski tovariši s Hr-vatskega. Skupščina je sprejela to vest z odobravanjem na znanje.

Kot zadnjo točko dnevnega reda je obravnavala skupščina izpremembo pravil. Soglasno so bili na predlog g. dv. sv. Bežeka izpreme-njeni §§ 1, 3, 5 in 10 pravil. Ti §§ se glase v novi obliki tako-le:

§ 1. Smoter društva, ki ima svoj sedež v Ljubljani, je gojiti pravne in državne vede.

V okolišu višjega deželnega sodišča ljubljanskega sme ustanav-ljati tudi podružnice.

§ 3. Člani so častni, ustanovni in redni, a morajo biti vsi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 5. Redni člani plačujejo vsako leto članarino, ki jo določi odbor.

Plačuje se cel znesek začetkom leta ali v dveh polletnih obrokih. Ustanovniki plačajo 250 Din. enkrat za vselej.

§ 10. Društvene posle opravlja odbor, sprejema in predlaga izob-čenje članov, prireja društvene shode, izvršuje sklepe skupščine, nadzo-ruje in oskrbuje uredovanje društvenega lista, naročuje liste in kupuje knjige, sestavlja proračun in zaključek in sklicuje glavne skupščine

S tem je bil dnevni red izčrpan, predsednik g. dv. sv. Bežek se je zahvalil članom za udeležbo in zaključil skupščino.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca septembra 1922.

— (Kronika društva »Pravnik«.) Pokrajinska uprava v Ljubljani, oddelek za notranje zadeve, je z razpisom z dne 25. avgusta 1922 št. 31.230 dovolila izpremembo društvenih pravil v smislu sklepa glavne skupščine. — Kot sourednika je določil odbor poleg okr. sodnika dr. Sajovica dvornega svetnika Bežeka, v nadzorstvo lista pa predsednika dr. Majarona, vseuč. prof. dr. Dolenca in vseuč. prof. dr. Pitamica. — Dalje je sklenil odbor, da ponudi svojo knjižnico v nakup višjemu dežel-nemu sodišču, vseučiliški knjižnici v Ljubljani in bodočemu upravnemu so-dišču. — Potreba, da se ustanovijo in ustalijo juridični in politični termini, je velika. Kljub temu, da smo dobili že pred 30 leti Babnikovo terminolo-

gijo, da je izhajala že dolgo vrsto let slovenska izdaja avstrijskega državnega zakonika, da smo imeli že nekaj vzornih slovenskih zbirk zakonov in da je »Slovenski Pravniki« tekom vseh 35 let vedno vzorno izvrševal eno poglavitnih svojih nalog, namreč dognati slovensko pravno terminologijo, vendar še daleko nismo tam, kjer bi po tolikem času morali biti. Praksa se prevelikokrat za dognane termine ne zmeni. Res je krivo temu tudi to, da je veljal dosedaj nemški tekst zakonov kot avtentičen in da so se slovenski pravniki posluževali zato v pretežni večini samo nemških izdaj. Da se tej divji praksi napravi konec, se je osnoval v področju odbora poseben terminološki odsek. Ta odsek naj bo instanca, ki bo odgovarjala na vprašanja zastran politično-juridičnih terminov. Termini, ki jih bo ta odsek ustanovil, se bodo objavili v »Slovenskem Pravniku« in bodo za urednika obvezni. Pozivljamo pa vse naše pravnike, da se tudi oni poslužujejo v bodoče v praksi samo teh izrazov. V odsek je pozval odbor gg. dr. Majarona, dr. Babnika, Milčinskega in Škarjo, poleg tega s posvetovalno pravico tudi vsakokratnega »Pravnikovega« urednika. — Kakor je sklenila soglasno zadnja glavna skupščina, priredilo je društvo dne 8. septembra t. l. izlet v Celje. Kljub naglici, s katero se je pripravljalo, in neugodnemu vremenu, uspel je izlet nad vse pričakovanje lepo. Dopoldanska vlaka iz Ljubljane in Maribora sta pripeljala v prijazno Celje nad 60 pravnikov iz Zagreba, Ljubljane in Maribora. Na kolodvoru so izletnike sprejeli mnogoštevilni celjski tovariši z gospodom županom dr. Hrašovcem na čelu. Izletniki so se podali po večini na Anski in Miklavžev vrh, odkoder so uživali diven razgled po Savinjski dolini. Pri skupnem obedu je pozdravil izletnike gospod župan dr. Hrašovec, spominjajoč se zgodovinskih tal celjskih za borbo pravic slovenskega jezika in za tem dejstva, da je avstrijska vlada pred 30 leti »Pravniku« prepovedala društveno zborovanje v bližnjem Laškem. Zahvalili so se za »Pravnika« podpreds. g. dv. svetnik Bežek, za Zagrebčane g. podpreds. stola sedmorice dr. Ogorelica, za Mariborčane predsednik mariborske podružnice g. dv. sv. Levec. Nadalje se je spominjal podpreds. viš. dež. sodišča g. dr. Rogina treh celjskih pravnikov-prvoboriteljev za slovenske pravice dr. Hrašovca, dr. Serneca in že umrlega dr. Dečka. Že pred obedom in med obedom zapel je kvintet g. dež. sod. sv. Oskarja Deva iz Maribora dovršeno par krasnih pesmi, kar je povzdignilo med vsemi izletniki veselo razpoloženje. Popoldne je izletela večina v Žalec, ostali pa so obiskali Stari grad celjski. Za zabavo je skrbel tudi v Žalcu Devov kvintet, g. dekan dr. Dolenc pa je v posebnem nagovoru naglašal, da bodo morali slovenski pravniki v najkrajšem času vrniti hrvatskim tovarišem obisk. Da je izlet tako zadovoljivo uspel, je zasluga vrlih celjskih tovarišev in pa, kakor že omenjeno, izbornega Devovega kvinteta. Bil je zamišljen, da bi se na njem spoznali in zbližali naši pravniki. To je bila gotovo srečna misel, kakor so povdarjali vsi govorniki. Zato je obžalovati, da se ravno mlajši pravniki izleta niso udeležili. Smatrati pa moramo take izlete kot predhodnike občin jugoslovanskih pravniških zborovanj.

— (Osebne vesti). Za člane državnega sveta sta bila imenovana Ivan Škarja, univerzitetni docent v Ljubljani, in dr. Štefan Saggadin, referent pri ministrstvu priprave za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov. — Iz sodne službe: Za sodnike v okrožju višjega deželnega sodišča v Ljubljani so bili imenovani avskultanti: Karol Ivanc, dr. Ivo Lulik, Anton Radej, Maks Juvanc, Artur Mrevlje, dr. Leopold Mastnak, Avgust Habermuth in dr. Maks Šnuderl, za avskultante pravni praktikanti: dr. Viktor Brežnik, Karol Turk, dr. Janko Drnovšek, Silverij Pakiž, Anton Lovšin, Miroslav Rebula, dr. Boris Mihalič, dr. Josip Šenk, dr. Igo Gruden, Josip Turk, Franjo Juhart in Valentin Bidovec. — Pri ministrstvu za notranje posle sta bila postavljena: za načelnika I. razreda oddelka za Slovenijo dr. Fran Svetek, načelnik II. razreda istega oddelka, in za tajnika II. razreda dr. Fran Krašovec, tajnik III. razreda istega oddelka. — Iz upravne službe: dr. Bogumil Senekovič dvornim svetnikom ad personam; za okrajne komisarje prov. vladni koncipist Fran Pezdič, dr. Lovro Hacin, dr. Mirko Potočnik, Janko Osojnik, Anton Kappus in dr. Fran Mlinar - Cigale. — Pri oddelku za socialno politiko je imenovan konceptni praktikant Franc Verbič za koncipista. — Preselila sta se odvetnika dr. Konrad Vodušek iz Trsta v Ljubljano, dr. Fran Tomšič iz Litije v Maribor, odvetniško pisarno je otvoril dr. Jakob Mohorič v Ljubljani. — Notar dr. Ivan Stojan je premeščen iz Trebnjega v Ljutomer. — Umrli so: odvetnik dr. Josip Furlan v Ljubljani, odvetniški kandidat Josip Šetina v Brežicah, tajnika finančne prokure v pok. v Ljubljani dr. Josip Stare in dr. Žiga Vodušek.

— († Dr. Fr. Zupanc.) Dne 5. sept. t. l. je umrl v Ljubljani dr. Fran Zupanc, dvorni svetnik v pok. Dasi po poklicu zdravnik, posvetiti moramo vendar njegovemu spominu tudi v pravniškem glasilu par vrstic. Pokojni dr. Zupanc je bil namreč eden izmed trojice (ostala tovariša sta bila tudi že umrli dr. Arko in dr. Šavnik, še sedaj zdravnik v Kranju), ki je pričela pisati v kazenskih pravnih sodnozdravniške izvide in mnenja v slovenskem jeziku. Do nastopa teh mož so bili izvidi in mnenja pisani v nemščini. Toda kakor drugod, tudi tu ni šlo lahko. Manjkalo je slovenskih zdravniških terminov. Zato je prijel dr. Zupanc za pero in priobčeval v »Slov. Pravniku« v letih 1889 in 1890 sestavke pod naslovom »Iz sodnozdravniške prakse«, v katerih je uvedel nebroj zdravniških izrazov v slovenski jezik in s katerimi je postavil temelj slovenski sodni zdravniški terminologiji. Bodi zato zaslužnemu možu, ki je dočakal skoro 69 let, ohranjen časten spomin!

— (Izenačenje kazenskih zakonov.) Kazenskopravni odsek zakonodajnega sveta je započeto delo izenačenja kazenskih zakonov nadaljeval lansko leto majnika meseca v Zagrebu. V celodnevni sejah dveh tednov je preresetaval splošni del kazenskega zakonika. Predložena sta bila dva referata, eden od člana odseka, beogradskega pro-

fesorja Toma Živanovića, drugi od bivšega peterburškega profesorja Mihajla Čubinskega. Referata sta se precej razlikovala drug od drugega. Ker pa sta, kakor je bilo že prej v Beogradu sklenjeno, v glavnem sledila srbskemu projektu za kazenski zakonik iz leta 1909 oziroma 1912, je odsek postopal tako, da je vzel starejši srbski osnutek za temelj, a ona dva kot izhodišče izpreminjevalnih predlogov. Debate so bile mestoma ostre; a vsekdar stvarne. Žal, da se je vodil, kakor tudi pozneje pri vseh naslednjih zborovanjih, o debatah le sumarni zapisnik, ki je zabeleževal samo odvojena mišljenja, pa še to brez razlogov. O temeljnih načelih izdelanega edinstvenega kazenskega zakonika sem poročal obširneje v Njivi I., št. 11 od 17. junija 1921. Tu naj le naznačim nekoliko problemov, katere je bilo rešiti v modernem smislu. Sprejela se je dihotomija, delitev kazni na nečastne in nenečastne. Ustanovila so se očevalna sredstva (mere bezbednosti), upoštevalo se je prav posebno mladinsko kazensko pravo, postavila na novo podlago odmera kazni in pa zastaranje.

Za zagrebškim zasedanjem se je sestala posebna komisija v Lepoglavi, da utrdi tekst za zakon o izvrševanju kazni na prostosti. Člani te komisije so bili načelnik ministrstva pravde Kostić, profesor Boža Marković, honorarni profesor Polec, vrhovni inšpektor kaznilnic Ogorelica in pa profesor Šilović. Osnutek je natisnjen v Arhivu za pravne in društvene nauke, Beograd, 1921, II. knjiga, str. 253 do 280.

Zatem se je sešel kazenskopravni odsek stalnega zakonadajnega sveta ministrstva pravde dne 3. julija 1921 v Ljubljani. To pot je bil edini predmet posvetovanja določitev teksta za projekt kazenskopravnega reda. Prvo polovico osnutka je izdelal prof. Boža Marković, drugo pa vrhovni inšpektor kaznilnic Niko Ogorelica. O značaju tega projekta bi se izrekel na kratko tako-le: je nekoliko uproščeni Glaserjev kazenskopravni red, kateremu so se dodala določila za mladinsko pravosodstvo in pa za odredbe očevalnih sredstev. Žal pa projekt ni sprejel določil o poroti v tekst zakona, ker se srbski člani odseka protivijo uvedbi porote v našem smislu za bivšo kraljevino Srbijo. Pobljže sem poročal o tem osnutku v Njivi, 1921, I., št. 15, 16 od 23. oktobra 1921. Člani kazenskopravnega odseka smo se dogovorili, da izdamo skupno obrazloženje načel kazenskega postopanja in to osobito zaradi tega, da se za kraljevino Srbijo nove ideje popularizirajo. Delo je izšlo decembra 1921 kot II. knjiga Pravnega Pregleda v Beogradu.

V oktobru 1921 in decembru 1921 je zboroval odsek vsakokrat po deset dni v Beogradu. Predmet posvetovanja so bile partije posebnega dela kazenskega zakonika. Predloge so izdelali vsak po eni tretjini: minister pravde Marko Gjuričić, predsednik kasacionog suda Mihail Jovanović in sudija kasacionog suda Dušan Subotić. Važno je, da je odsek koncem drugega posvetovanja sklenil resolucijo, da sestavi odsek tudi projekt zakona o poroti in da zahteva takojšnjo upostavitve prisilne delavnice.

Projekt kazenskopravnega reda je bil koncem decembra razposlan vsem članom širše komisije kazenskopravnega odseka zakonodajnega sveta in pa raznim vrhovnim uradom ter strokovnim korporacijam v presojo. Dospelo je o njem ministrstvu pravde skupaj 20 mnenj. Od Slovencev sta oddala podrobni, izvrstno utemeljeni mnenji honorarni profesor Polec (Ljubljana) in dvorni svetnik Kremžar (Novo mesto). Pripomniti je, da sta za »Udruženje hrvaških pravnikov« izdelala mnenje vrhovni državni pravdnik Okretič (Slovenec) in pa državni pravdnik Hönigsberg (Hrvat). Da se pretresejo vsi izpreminjevalni predlogi, ki so bili stavljeni, sestavil je minister pravde gospod Laza Marković ožjo komisijo in ji poveril določitev končnega teksta projekta. V to komisijo je poklical podpredsed. stola sedmorice odd. A. Ogorelico, podpred. zagrebškega banškog stola Hondla, referenta stola sedmorice odd. B. Kandijaša, sudijo kassacionog suda v Beogradu Subotića, univer. profesorje Čubinskega, Božo Markovića in pisca teh vrstic. Ožja komisija se je sestala 15. junija 1922 in zborovala 12 dni. Od izprememb v primeri s prejšnjim tekstom naj omenim le najvažnejše s pripombo, da v splošnem ni bilo dosti, bistvo zadevajočih izpreminjevalnih predlogov. Vnesla so se v projekt določila o pristojnosti, sklenilo, da spada v pristojnost sodnika poedinca pri zbornih sodiščih sodstvo o vseh pregreških, ki ne spadajo pred okrajnega sodnika, torej o dejanjih, za katera določa kazenski zakonik kazen nad enim letom strogega zapora, dočim dobi pri okrožnih sodiščih zbor treh sodnikov kompetenco za vsa hudodelstva. Glede organizacije je komisija sklenila, da naj tam, kjer ni porote, sodi namesto nje senat petorice. Dodala so se določila o aktivni preganjalni pravici nedoletnikov, nadalje določila o delitvi kazni ter izpopolnila nekatera določila glede pravosodstva za mladoletnike.

Žal, da se tudi to pot večina v ožji komisiji ni odločila za to, da bi se vnesli v projekt tudi predpisi za poroto. Vprašanje porote ostane torej politikum, o katerem bodo imeli prvo in zadnjo besedo zakonodajalci v narodni skupščini.

Ministrstvo pravde je dalo projekt za kazenski zakonik v tisk. Izide koncem julija tega leta. Tudi ta osnutek dobe člani širše komisije, vrhovni uradi in pa pravniške strokovne korporacije v presojo, nakar bo zopet ožja komisija utrdila končni tekst, ki se predloži vladi. —

Ob sklepu tega poročila naj še navedem, da je eden izmed članov kazenskopravnega odseka stalnega zakonodajnega sveta, namreč vseučiliščni profesor dr. Miljutin Milković iz Subotice dne 11. februarja t. l. preminul. Bil je vesten delavec, ljubezniv drug. Lansko leto, po našem sestanku v Ljubljani, se je podal na oddih v Poljče. Vzljubil je divno Gorenjsko ter mi zatrjeval, da si hoče vsako leto okrepčevati rahlo zdravje med Slovenci na Gorenjskem. Žal, da je smrt načrte blagopokojnega tovariša prekrižala. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Dr. Metod Dolenc.

— (Lovska tatvina v osnutku kazenskega zakona republike Nemčije.) Osnutek nemškega kazenskega zakona govori o lovski tatvini v posebnem odstavku o »neupravičenem lovu in ribolovu« (§§ 394—398). Neupravičenega prisvajanja divjačine osnutek torej ne uvršča v poglavje o tatvini, nego ga smatra za »delictum sui generis«. V §§ 394 in 395 odreja, da se kaznuje z zaporom do dveh let ali z denarno kaznijo, kdor lovi na krajih, kjer ne sme loviti, ali kdor lovi divjačino, ki je ne sme loviti, ali krši sicer pravico prisvajanja lovskega upravičenca. Slično bo kaznovan, kdor lovi neupravičeno ribe ali ki krši sicer pravico prisvajanja ribarskega upravičenca. Določilo, da zasleduje oblastvo ravnokar navedena dejanja le na predlog upravičenca, ako je započel storilec dejanje proti soupravičencu lova, ali na kraju, kjer ima pravico lova (ribolova) v omejenem obsegu, je za naše pojmovanje novo. Uradoma zasleduje oblastvo gori označeno dejanje le, ako lovi storilec neupravičeno obrtoma ali iz navade. — Kazalo bi sprejeti tudi v naš osnutek edinstvenega kazenskega zakona neopravičeni poseg v lovske ali ribolovne pravice kot »delictum sui generis«, ne pa kot tatvino. Zaporno kazen pa bi bilo treba združiti z visoko denarno kaznijo. Kdor ima lovsko (ribolovno) pravico v omejenem obsegu, krši, ako posega v pravice soupravičenca, v prvi vrsti le zasebnopravne interese sopogodbениkov. Umestno bi bilo določiti v zakonu, da zasleduje oblastvo take primere le na predlog soupravičencev. Dr. M.

— (Materinstvo — zakonito odpravlljivo?) O tem kriminalno politično zanimivem vprašanju sem na kratko poročal v »Sloven. Pravniku« 1921, str. 96, in napovedal, da bom poročal še o daljnem razvoju predloga, ki je bil stavljen v parlamentu nemške države. Pred vsem bi omenil, da po statističnih podatkih tudi v Nemčiji številnost porodov strahovito pojema. V letu 1870. je prišlo na 1000 prebivalcev Nemčije 42 porodov — le Ruska je Nemčijo v tem pogledu nadkriljevala — a v letu 1914. je padlo to število na 27. Po vojni so se razmere glede porodov še veliko poslabšale, a od splavov se je ugotovilo, da jih je do 90% umetno povzročeni. Sprečevanje zaploditve in umetna odprava ploda sta pač nujna posledica povojnih gospodarskih neprilik. Socialistične stranke so v očigled sedanjim zakonitim določilom, ki odpravo plodu kaznujejo, zavzele stališče, da je treba dati legalno podlago vseobčemu stremljenju po oprostitvi od bremen, ki jih neizbežno prinaša telesna plodovitost. Na ljudskem zborovanju 27. februarja 1919 v Berlinu so zahtevali, da naj parlament sklene zakon, da smejo ženske, ki so porodile že tri otroke, vsako nadaljno nosečnost ukiniti. Isto naj bo dovoljeno tudi ženskam, ki so bile dokazano zapeljane in posiljene in so postale noseče vsled tega. Pa tako daleč parlamentarni zastopniki socialistične stranke vendar niso šli. Za predlogom prof. Radbrucha (31. julija 1920) o katerem sem že poročal, je tudi še poslanec Bartz dne 23. januarja 1922 v enaki smeri nanovo predlagal in zahteval, da se naj ukineta §§ 218 in 219 nem. k. z. popolnoma in nadomestita z določilom: »Vsaka noseča ženska

ima pravico, da si da odpraviti svoj telesni plod v javnem zavodu po državno nastavljenih zdravnikih na stroške države. Drugim osebam razen v ta namen nastavljenim državnim zdravnikom je prepovedano storiti kaj za odpravo telesnega plodu«. Sankcije za kršitev te prepovedi pogrešamo. Tudi v parlamentu doslej stvar še ni tako dozorela, da bi se dalo resno misliti na skorajšnjo uzakonitev teh predlogov. Radi zanimivosti naj še navedem, da je sovjetska vlada v Rusiji navzlic temu, da daje na prosto sodnikom, naj oni sami po svojem »revolucionarnem pravnem prepričanju« določajo, kaj je kaznivo, odpravo telesnega ploda izrečno proglasila za nekaznivo. Dotični dekret ljudskega komisarijata za ljudsko prehrano in pravosodje z dne 18. nov. 1920 poudarja, da hoče sicer vršiti propagando zoper odpravo plodu delavskih žená, vendar mora ščititi žensko zdravje in interes rase. Zato odreja: 1) Brezplačna operacija za umetno ukinjenje nosečnosti v sovjetskih bolnišnicah je dovoljena; 2) operacijo smejo izvršiti izključno le zdravniki; 3) babica, ki napravi tako operacijo, izgubi pravico, izvrševati svojo prakso in se kaznuje po ljudskem sodišču; 4) zdravnik, ki napravi operacijo za odpravo ploda v svoji privatni praksi za denar, se takisto sodno zasleduje.

Dr. M. D.

— (Pristojnost srbskih oblasti glede pravne pomoči.) Na razna vprašanja, na katera oblastva v Srbiji naj se obračajo naša za pravno pomoč, je dalo ministrstvo pravde to-le pojasnilo: 1. Za vročbo rešitev, obvestitev, pozivov in enako so pristojna izključno policijska oblastva, to je načelstvo tistega okruha, v čigar okolišu naj se vročba izvrši. V Beogradu vroča uprava grada Beograda. To velja tako v sodnem (spornem, nespornem in kazenskem) kakor tudi v upravnem postopanju. 2. Za opravo izvršb temeljem izvršilnih sodnih rešitev so pristojna gradska ali sreska sodišča, v Beogradu samem gradski sud za grad Beograd i Čukaricu za izvršenje. V krajih, kjer imenovana sodišča še ne obstoje, so pristojna za opravo izvršb krajevno pristojna policijska oblastva. 3. Za zaslišanje prič, zvedencev, strank in opravo ogleda na licu mesta v civilnopravnem postopku so pristojna izključno okrožna sodišča (prvostepeni sudi). 4. Za zaslišanje obdolžencev, prič, zvedencev in za opravo ogleda na licu mesta v kaz. postopku so pristojna gradska (sreska) sodišča. Kjer teh sodišč še ni, je pristojen sodija iztražitelj, ki je postavljen pri vsakem prvostopnem sodišču. Glede razporedbe sodišč se opozarjajo čitatelji na objavo na straneh 85 in sl. »Slovenskega Pravnika« iz leta 1921.

